

VOICE

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

Η συμμετοχή των παιδιών σε διαδικασίες μάθησης III

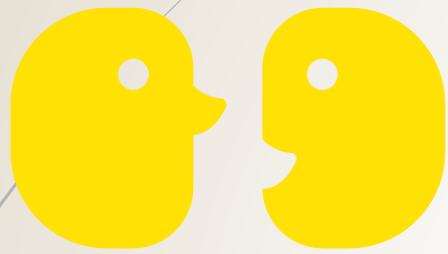
Κριτική θεώρηση και
παραδείγματα μέσα από το
πρίσμα των κυριότερων
θεωριών μάθησης

Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

VOICE

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

Χαρακτηριστικά του
μαθησιακού περιβάλλοντος
όπως διαμορφώνεται από τις
παραμέτρους των θεωριών
μάθησης

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

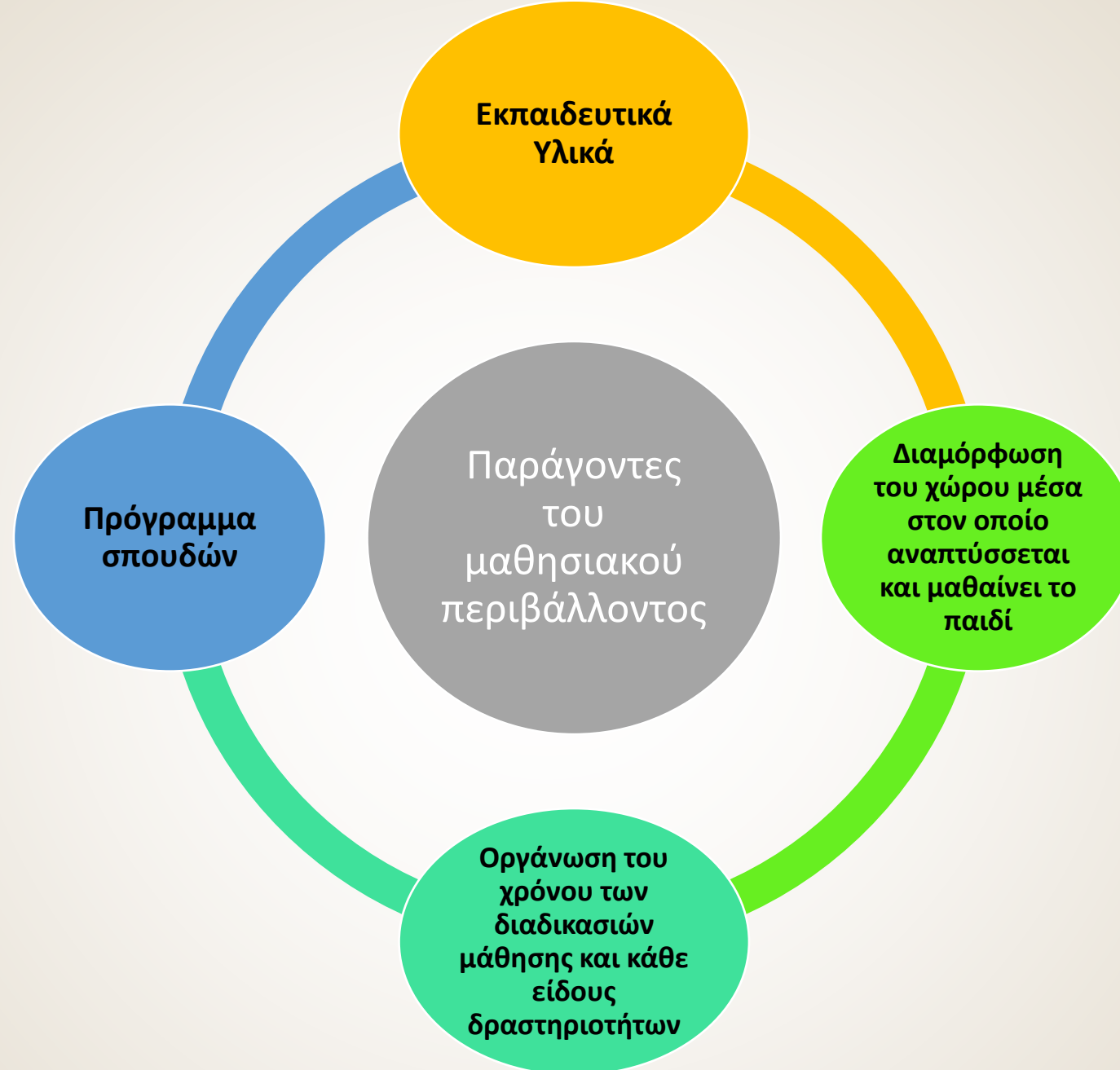
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στην παρουσίαση αυτή συζητάμε:

- Τους παράγοντες της οργάνωσης του χώρου, του χρόνου, του περιεχομένου και των διαδικασιών μάθησης που επηρεάζουν τις ευκαιρίες συμμετοχής των παιδιών στην ίδια τους την μάθηση.

Ο τρόπος με τον οποίο τοποθετούνται έπιπλα και υλικά στον χώρο, ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται ο χρόνος, οι ελεύθερες δραστηριότητες, το παιχνίδι ή τα διαλείμματα των παιδιών, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά συμμετέχουν στις μαθησιακές διαδικασίες.

Ακόμα και το είδος του υλικού (π.χ. παιχνίδια, υλικά χειροτεχνίας, φύλλα εργασίας κ.λπ.) που προσφέρεται στα παιδιά μπορεί να υποβάλει και να διαμορφώσει διαφορετικούς τύπους αλληλεπιδράσεων στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός περιβάλλοντος που μεγιστοποιεί τη μάθηση των παιδιών και δυναμώνει τη φωνή και τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν με κριτική σκέψη στις διαδικασίες;

Περιβάλλοντα που ελέγχουν τη μάθηση των παιδιών

Θεωρία της Ωρίμασης

Υλικά: Διαμορφώνονται ώστε να αντιστοιχούν σε διακριτά αναπτυξιακά σχήματα. Εστιάζουν στα πρώτα χρόνια ανάπτυξης του παιδιού.

Χρόνος: Επιτρέπεται στα παιδιά να ρυθμίσουν μόνα τους τον χρόνο και τις ρουτίνες τους (π. χ. τον ύπνο ή το φαγητό τους).

Οι δραστηριότητες οργανώνονται όταν τα παιδιά δείξουν ετοιμότητα. Δεν υπάρχει βιασύνη καθώς δε θέλουμε να επισπεύσουμε τα σχέδια της φύσης.

Επομένως, οι δραστηριότητες υλοποιούνται σύμφωνα με τους ατομικούς χρόνους του κάθε παιδιού.

Χώρος: Οργανώνεται με τρόπο που να επιτρέπει την ελεύθερη κίνηση των παιδιών. Εμπλουτίζεται με τρόπο που να κεντρίζει την περιέργειά του. Δομείται ανάλογα με τις αναπτυξιακές ανάγκες των παιδιών.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που ελέγχουν τη μάθηση των παιδιών

Θεωρία Συμπεριφορισμού

Υλικά: Είναι οργανωμένα από το πιο απλό προς το πιο σύνθετο. Επιτρέπουν στα παιδιά να αυτοδιορθώνονται – επομένως, υποδεικνύουν ποια είναι η σωστή απάντηση.

Είναι κλειστού τύπου και οδηγούν τα παιδιά να τα χρησιμοποιούν με συγκεκριμένο τρόπο που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο μαθησιακό στόχο.

Χρόνος: Ο χρόνος οργανώνεται ατομικά, ώστε να εκπληρώνονται οι ατομικοί μαθησιακοί στόχοι. Δίνεται τόσος χρόνος όσος χρειάζεται για να εκπληρωθούν οι στόχοι αλλά να μη βαρεθούν τα παιδιά.

Χώρος: Οργανώνεται ώστε να ενισχύει την επίτευξη των στόχων.

Είναι καλά οργανωμένος και δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να αποφεύγονται τα ερεθίσματα που αποσπούν την προσοχή των παιδιών.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που ελέγχουν τη μάθηση των παιδιών

Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης

Υλικά: Δίνουν μηνύματα και είναι συμβατά με τους στόχους που έχει θέσει ο/η εκπαιδευτικός.
Αξιολογούνται και αναθεωρούνται σύμφωνα με τα πρότυπα που στοχεύουν να προσφέρουν στα παιδιά.

Χρόνος: Οργανώνεται ώστε να επιτρέπει στα παιδιά να παρατηρούν με άνεση τα πρότυπα ρόλων που παρουσιάζουν οι εκπαιδευτικοί.

Χώρος: Οργανώνεται ώστε να επιτρέπει την παρατήρηση των πρότυπων συμπεριφορών & ρόλων που παρουσιάζουν οι εκπαιδευτικοί.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που διευκολύνουν τη μάθηση των παιδιών

Θεωρία Κονστрукτιβισμού

Υλικά: Περιλαμβάνουν πραγματικά αντικείμενα που το παιδί μπορεί να χειριστεί & να επεξεργαστεί με όποιον τρόπο θέλει.

Είναι πολλά & ποικίλα ώστε να επιτρέπουν στο παιδί να εξερευνήσει διαφορετικές διαστάσεις της καθημερινότητας.

Χρόνος: Οργανώνεται ώστε να διευκολύνει την εξερεύνηση του φυσικού-αυθεντικού κόσμου. Οργανώνεται με τρόπο που να επιτρέπει στους/στις εκπαιδευτικούς να διευκολύνουν τη μάθηση & όχι να μεταδίδουν τη γνώση.

Χώρος: Οργανώνεται με τρόπο που να υποστηρίζει την αυτό-ανακάλυψη, τις δοκιμές και τους πειραματισμούς. Οργανώνεται με τρόπο που να επιτρέπει στους/στις εκπαιδευτικούς να υποκινούν & να διευκολύνουν την ανακάλυψη κι όχι να μεταδίδουν τη γνώση.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που διευκολύνουν τη μάθηση των παιδιών

Ψυχοδυναμική Θεωρία

Υλικά: Ενθαρρύνουν & στηρίζουν το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών. Είναι ανοικτού τύπου για να επιτρέπουν στα παιδιά να βρουν μόνα τους πώς θέλουν να τα χρησιμοποιήσουν και να εκφραστούν ελεύθερα.

Χρόνος: Οργανώνεται σύμφωνα με τις ανάγκες, τις επιθυμίες, τον τρόπο εργασίας των παιδιών και ακολουθεί τους ρυθμούς τους. Επιτρέπει μεγάλα διαστήματα για απρόσκοπτο παιχνίδι που θα επιτρέψει την ανάπτυξη και διερεύνηση των συναισθημάτων, των αντιλήψεων και των σχέσεων των παιδιών.

Χώρος: Οργανώνεται ώστε να επιτρέπει την αυτό-έκφραση, την ελεύθερη κίνηση και το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών. Επιτρέπει στους / στις εκπαιδευτικούς να υποστηρίξουν τα παιδιά και όχι να μεταδίδουν γνώση.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που διευκολύνουν τη μάθηση των παιδιών

Θεωρία Νευροεπιστημών

Υλικά: Πρέπει να διεγείρουν την εγκεφαλική δραστηριότητα & την ανάπτυξη των νευρωνικών δικτύων. Πρέπει να είναι οικεία στα παιδιά, ώστε να μη δημιουργούν άγχος στα παιδιά.

Χρόνος: Οργανώνεται με τρόπο που οι δραστηριότητες να μην προκαλούν στρες στα παιδιά. Εντοπίζονται οι κρίσιμες περιόδους της ανάπτυξης για να γίνει μεγιστοποίηση της εγκεφαλικής διέγερσης με ανάλογες δραστηριότητες.

Χώρος: Οργανώνεται ώστε να μην προκαλεί δυσκολίες & στρες στα παιδιά. Παρέχει πλούτο ερεθισμάτων κατά τη διάρκεια των κρίσιμων περιόδων ανάπτυξης.

Mac Naughton
(2020).

Περιβάλλοντα που ενθαρρύνουν & υποστηρίζουν την κριτική θεώρηση του κόσμου

Θεωρία Κοινωνικού Κονστρουκτιβισμού

Υλικά: : Έχουν νόημα για τα παιδιά & επιλέγονται από κοινού με αυτά.
Προσφέρουν δυνατότητες για διαφορετικούς τρόπους ύπαρξης και εξέλιξης.
Επιτρέπουν την άσκηση κριτικής σε τρόπους γνώσης, αντίληψης και ύπαρξης στον κόσμο.

Χρόνος: Οργανώνεται ώστε να επιτρέπει τη διερεύνηση διαφόρων δυνατοτήτων & οργανώνεται σε συνεργασία με τα παιδιά.

Χώρος: Η οργάνωσή του επιτρέπει τη διερεύνηση διαφορετικών δυνατοτήτων & οργανώνεται από κοινού με τα παιδιά.

Mac Naughton
(2020).

Υλικά που περιορίζουν κι ελέγχουν τη σκέψη & τη φωνή των παιδιών

Κλειστού τύπου υλικά που...

Υλικά που διευκολύνουν τη σκέψη & τη φωνή των παιδιών

Ανοικτού τύπου υλικά που...

Είναι πραγματικά
αντικείμενα...

και...

Υλικά που ενθαρρύνουν τη φωνή και διευρύνουν τη σκέψη των παιδιών

Ανοικτού τύπου υλικά που...

Έχουν νόημα για τα ίδια τα παιδιά.

Και...

Αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς τρόπους ζωής & αντίληψης του κόσμου.

Δηλαδή αντιπροσωπεύουν διαφορετικές κοινωνικές ομάδες & ρόλους (π.χ. θρησκευτικές ή εθνικές μειονότητες, ευάλωτες οικογένειες, μαθητές με ειδικές μαθησιακές ανάγκες, κ.λπ.).

Και...

Επιτρέπουν την άσκηση κριτικής σε καταπιεστικές συμπεριφορές.

Mac Naughton
(2020).

Η οργάνωση του χώρου και του χρόνου είναι
εξίσου ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία
συμμετοχικών μαθησιακών διαδικασιών

Οι Συνθήκες οργάνωσης που περιορίζουν κι ελέγχουν τη σκέψη & τη φωνή των παιδιών

Χρόνος

Ρυθμίζεται σύμφωνα με όσα υποδεικνύουν οι θεωρίες για τα κανονικά αναπτυξιακά σχήματα, οι οποίες δεν έχουν καθολική ισχύ και δεν αντιπροσωπεύουν όλα τα παιδιά.

Οργανώνεται ώστε να υπηρετεί την επίτευξη συγκεκριμένων ατομικών στόχων. Δίνεται προσοχή ώστε να μη βαρεθούν τα παιδιά.

Οργανώνεται ώστε τα παιδιά να παρατηρούν όσο χρειάζεται συγκεκριμένα πρότυπα συμπεριφοράς.

Χώρος

Δομείται ανάλογα με τις αναπτυξιακές ανάγκες των παιδιών, όπως αυτές ορίζονται από τις γενικευμένες αναπτυξιακές θεωρίες. Επιβάλλεται να κεντρίζει την περιέργειά τους πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και με συγκεκριμένο τρόπο.

Υπηρετεί την επίτευξη των ατομικών στόχων. Οργανώνεται ώστε να αποφεύγονται τα ερεθίσματα που μπορεί να διασπάσουν την προσοχή των παιδιών.

Οργανώνεται ώστε να επιτρέπει την παρατήρηση συγκεκριμένων προτύπων συμπεριφοράς.

Mac Naughton
(2020).

Οι Συνθήκες οργάνωσης που διευκολύνουν τη σκέψη & τη φωνή των παιδιών

Χρόνος

Ρυθμίζεται ώστε να διευκολύνεται η εξερεύνηση των παιδιών. Οι δραστηριότητες μπορεί να διαρκέσουν όσο χρειαστεί και όσο διαρκεί το ενδιαφέρον των παιδιών.

Επιτρέπει μεγάλα διαστήματα απρόσκοπτου παιχνιδιού.

Οι χρονικές περίοδοι δεν πρέπει να προκαλούν στρες στα παιδιά. Είναι πρωταρχικής σημασίας ο χρόνος που γίνεται παρέμβαση του εκπαιδευτικού με σκοπό την εγκεφαλική διέγερση να συμπίπτει με τις λεγόμενες κρίσιμες περιόδους.

Χώρος

Οργανώνεται με τρόπο που να υποστηρίζει την αυτοανακάλυψη.

Οργανώνεται με τρόπο που επιτρέπει την αυτό- έκφραση, την ελεύθερη κίνηση & το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών.

Η ρύθμιση του χώρου δεν πρέπει να προκαλεί στρες στα παιδιά. Περιέχει πλούτο κατάλληλων ερεθισμάτων.

Mac Naughton
(2020).

Οι Συνθήκες οργάνωσης που ενθαρρύνουν τη φωνή & διευρύνουν τη σκέψη των παιδιών

Χρόνος

Οργανώνεται σε συνεργασία με τα παιδιά.

Επιτρέπει την πολύπλευρη διερεύνηση θεμάτων. Δίνεται όλος ο χρόνος που απαιτείται για μια ολοκληρωμένη εξερεύνηση.

Χώρος

Οργανώνεται σε συνεργασία με τα παιδιά.

Επιτρέπει την πολύπλευρη διερεύνηση θεμάτων και τη δοκιμή διαφορετικών αντιλήψεων και διαφορετικών δυνατοτήτων.

Mac Naughton
(2020).

Βιβλιογραφία

- Arnold, R. (1994). The theory and principles of psychodynamic pedagogy. *Forum of Education*, 49(2), 21-33.
- Bruce, T. (2004). *Early Childhood Education* (2nd ed.). London: Hodder & Stoughton.
- Dahlberg, G., Moss, P. & Pence, A. (2021). *Πέρα από την ποιότητα: Γλώσσες αξιολόγησης στην προσχολική αγωγή* (μτφρ. Α. Γυφτοπούλου, επιμ. Π. Κυπριανός & Ε. Μουσένα). Αθήνα: Gutenberg.
- Mac Naughton, G. (2020). *Διαμορφώνοντας την προσχολική ηλικία: αντιλήψεις για τη μάθηση, το πρόγραμμα σπουδών και το παιδαγωγικό πλαίσιο* (μτφρ. Γ. Σκαρβέλη, επιμ. Μ. Αμπαρτζάκη). Αθήνα: Πεδίο.
- Μαρβάκης, Α. (2014). *Στρατηγικές και πρακτικές μάθησης*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Mora, F. (2021). *Νευροεκπαίδευση. Μαθαίνουμε μόνο ό,τι αγαπάμε* (μτφρ, Κ. Παλαιολόγος, επιμ. Χ. Δάλλα). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Slavin, R. E. (2006). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Θεωρία και Πράξη* (μτφρ, Ε. Εκκεκάκη, επιμ. Κ. Μ. Κόκκινος). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ